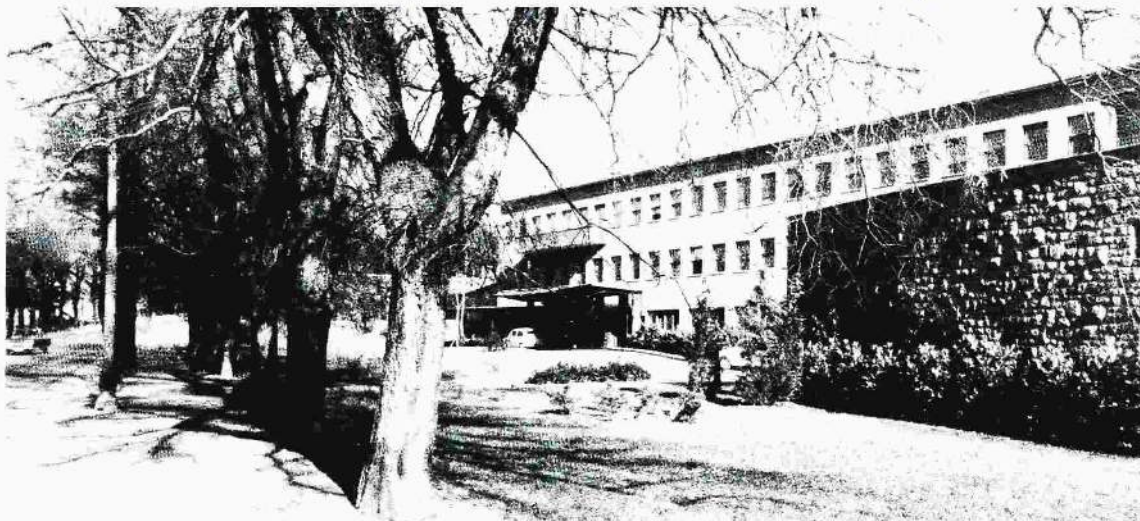

65 godina Zavoda za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar"

Nastavni zavod za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar" osnovan je 1949. godine pod nazivom Higijenski zavod i djelovao je kao stručna i istraživačka ustanova za sva pitanja s područja higijene i preventivne medicine. Narodni odbor grada Zagreba 1961. donosi rješenje o osnivanju Zavoda za zaštitu zdravlja grada Zagreba. Tom odlukom Higijenski zavod proglašen je samostalnom zdravstvenom ustanovom. Godine 1994. Zavod za zaštitu zdravlja grada Zagreba mijenja ime u Zavod za javno zdravstvo grada Zagreba, a 2008. u Zavod za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar".

Zavod će kontinuiranim unapređenjem razvoja djelatnosti u ostvarenju misije svrstavanja u centre izvrsnosti javnog zdravstva Europske unije sustavno podizati kvalitetu zbog zadržavanja pozicije vodeće zdravstvene ustanove u prak-

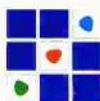
si javnog zdravstva u Republici Hrvatskoj. S ponosom nosi naziv tri referentna centra Ministarstva zdravlja i to na području zaštite zdravlja starijih osoba, farmakoepidemiologije i ispitivanja zdravstvene ispravnosti hrane. Ministarstvo poljoprivrede u Zavodu je definiralo Državni referentni laboratorij za mikotoksine u hrani i hrani za životinje, čime je Zavod otvorio put za suradnju i umrežavanje s europskim referentnim centrima u sustavu sigurnosti hrane.

Ustanova obuhvaća sedam stručnih službi koje pokrivaju najvažnije preventivne djelatnosti: epidemiologiju, kliničku mikrobiologiju, zaštitu okoliša i zdravstvenu ekologiju, javno zdravstvo, školsku i adolescentnu medicinu, mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti te znanost i nastavu. Uz glavnu lokaciju na Mirogojskoj cesti 16, Zavod djeluje i na 22 vanjske lokacije.

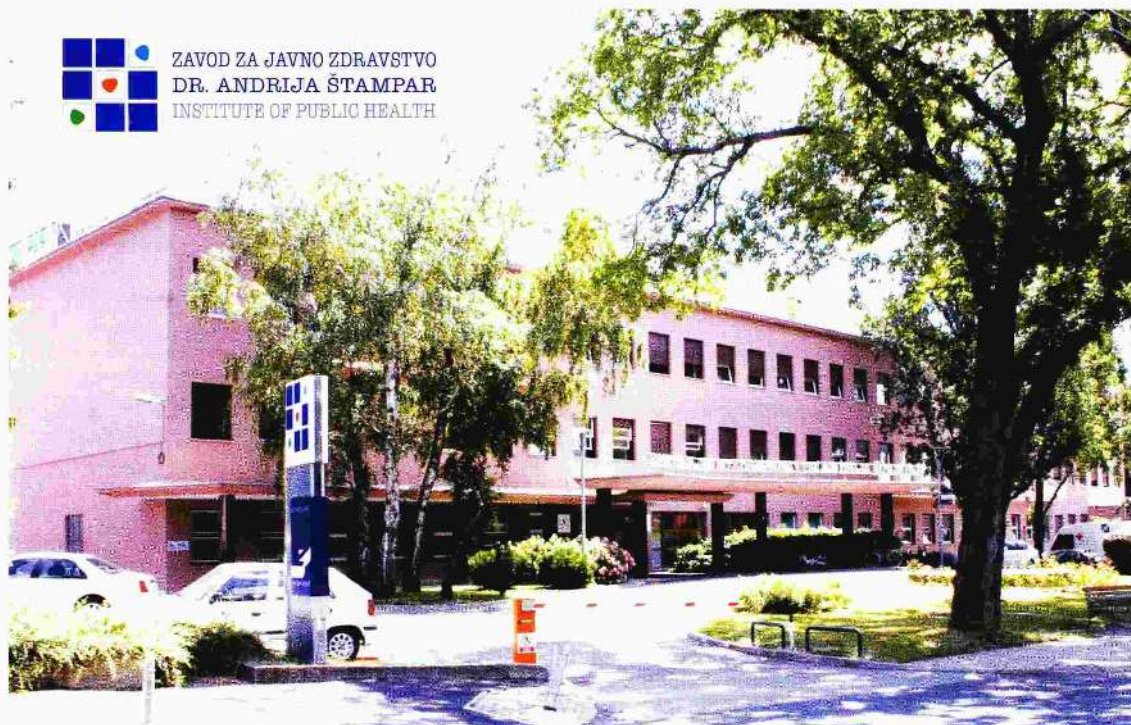
Djelatnosti Zavoda temelje se na provođenju mjera zdravstvene zaštite i pružanju zdravstvenih usluga u području očuvanja i unapređenja zdravlja građana, kontroli i sprečavanju širenja zaraznih i kroničnih bolesti, poticanju kvalitete i praćenja uvjeta životne i radne okoline, zdravstvenog prosvjeđivanja, informiranja građana o činjenicama važnim za očuvanje zdravlja, osmišljavanja i provođenja zdravstvenog odgoja i obrazovanja učenika i studenata.

Preventivne mjere zdravstvene zaštite

Javno zdravstvo u svim je zemljama svijeta već desetljećima usmjereno na unapređivanje zdravlja populacije, odnosno stanovništva države ili područja o kojem skrbi. Među ključnim je javnozdravstvenim zadaćama i promicanje

ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO
DR. ANDRIJA ŠTAMPAR
INSTITUTE OF PUBLIC HEALTH

Zaštiti zdravlje, prevenirati bolest i potaknuti liječenje

zdravog načina življenja i ukazivanje na rizične čimbenike s ciljem unapređenja kvalitete života i prevencije bolesti. Služba za javno zdravstvo Zavoda svojim aktivnostima zauzima presudnu ulogu u području javnog zdravstva jer na populacijskoj razini porukama, preporukama i intervencijama podiže svijest o rizicima, nastoji povećati osobnu odgovornost za zdravlje i preporučiti poželjna ponašanja, odnosno način života.

Preventivne mjere zdravstvene zaštite važne su i primjenjive u svakoj životnoj dobi. Broj građana starijih od 65 godina u gradu Zagrebu, kao i u drugim europskim metropolama, pokazuje trend kontinuiranog porasta. Povećava se broj zdravstvenih usluga u ambulantama obiteljske medicine, sukladno povećanim potrebama za zdravstvenom skrbi starijih osoba. Kako se produljuje životni vijek

građana, tako je i provedba mjera preventivne zdravstvene zaštite radi očuvanja i unapređivanja zdravlja starijih interdisciplinarna i sve složenija. O aktivnom zdravom starenju i unapređivanju zdravlja starijih osoba svakodnevno brine Centar za gerontologiju, ujedno i Referentni centar Ministarstva zdravlja RH.

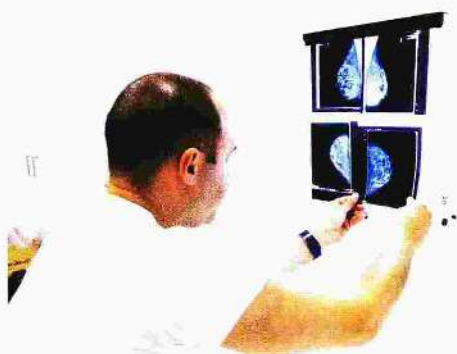
Centar za preventivnu medicinu pruža usluge personaliziranih preventivnih pregleda i savjetovanja, izrade individualnih programa prehrane (koje rade nutricionisti), izrade individualnog programa tjelesne aktivnosti i analize tjelesne mase (što rade kineziolozi). Ovdje možete obaviti test intolerancije na hranu i aditive, genetsko testiranje – ciljane DNA testove, brze medicinske testove.

Svake godine Služba objavljuje *Zdravstveno – statistički ljetopis* koji daje prikaz zdravstvenog stanja stanovništva grada

Zagreba i u kojem su objedinjeni najznačajniji zdravstveni pokazatelji u protekloj godini.

Razdoblje rasta, razvoja i odrastanja najuzbudljivije je i najvulnerabilnije razdoblje ljudskog života. O zdravlju školske djece i mladih, provođenjem specifičnih i preventivnih mjera zdravstvene zaštite skrbe timovi školske medicine u Službi za školsku i adolescentnu medicinu.

Osnovni su ciljevi rada Službe za epidemiologiju prevencija zaraznih i kroničnih nezaraznih bolesti. U tu svrhu prikupljaju se podaci o kretanju zaraznih bolesti prema prijavama pojedinačnih oboljenja ili epidemija, a Služba koordiniranjem i provođenjem nacionalnih programa probira ima važnu ulogu u dijagnosticiranju raka dojke i debelog crijeva. Osim toga, nadziru se sve osobe zaposlene u proizvodnji, preradi, uskladištavanju i trans-

» portu prehrambenih proizvoda, djelatnici u zdravstvu, ustanovama za odgoj i obrazovanje predškolske i školske djece te osobe koje pružaju usluge njege građana. Epidemiološki nadzor obuhvaća osobe koje su u kontaktu s oboljelim od određene zarazne bolesti, ali i osobe koje putuju ili su doputovali iz područja endemskog ili epidemijškoga javljanja određenih zaraznih bolesti. Služba također obavlja poslove distribucije cjepiva ovlaštenim cjepiteljima, prema Programu obaveznog cijepljenja te kontrolu provedbe i evaluaciju rezultata cijepljenja na svom području.

Laboratoriji Službe za kliničku mikrobiologiju svakodnevno zaprimaju uzorke koje donose korisnici, kao i uzorke prikupljene u higijensko-epidemiološkim odjelima na području grada Zagreba. Izoliraju se i identificiraju uzročnici infekcija iz urina, gornjeg i donjeg dijela dišnog sustava (brisevi ždrijela, nazofarinksa i sputum), oka i uha te brisevi rana. Analize omogućuju izradu antibiograma prema čijim se rezultatima precizno definira terapija antibioticima. Redovito se obrađuju uzorci stolice (*Salmonella* spp., *Shigella* spp., *Yersinia enterocolitica*)

i perianalni otisci, u slučaju probavnih tegoba ili za potrebe produljivanja sanitarnih knjižica. Sigurnost i kvalitetu rada u Laboratoriju već dugu niz godina Služba potvrđuje sudjelovanjem u programu vanjske kontrole, a stručnost Zavoda potvrđuje i suradnja s Hrvatskom akademijom medicinskih znanosti u praćenju rezistencija na antibiotike.

Zaštita okoliša i zdravstvena ekologija

Civilizacijski iskorak i razvoj moderne tehnologije ostavili su duboki trag i štetne posljedice na planetu na kojem živimo. Onečišćenje zraka, tla i voda, pesticidi, kemikalije u hrani, kozmetici i drugim proizvodima svakodnevne potrošnje, buka, različiti oblici zračenja – sve to utječe na okoliš i zdravlje građana. Svjedočimo povećanju određenih bolesti uzrokovanih štetnim čimbenicima iz okoline, pa raste i svijest o potrebi zaštite okoliša i ekosustava grada Zagreba.

Mjere zaštite okoliša i zdravstvena ekologija usmjereni su upravo na stvaranje i/ili očuvanje zdravog okoliša i sprečavanje bolesti. Zavod sudjeluje u procjeni i kontroli okolišnih čimbenika koji mogu štetno

utjecati na okoliš i zdravlje ljudi, uz interdisciplinarnu suradnju različitih sektora. Služba za zaštitu okoliša i zdravstvenu ekologiju s ciljem utvrđivanja, praćenja i unapređivanja zdravlja Zagrepčana kontinuirano provodi nacionalne monitoringe i ispitivanja vode, hrane, predmeta opće upotrebe, zraka, buke, tla i otpada te radne okoline. Usluge zdravstvene ekologije Zavoda na najvišoj su razini i provode se prema standardiziranim, akreditiranim analitičkim metodama. Laboratoriji Zavoda prostiru se na gotovo 1500 četvornih metara.

Služba za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti obavlja poslove određene Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Zakonom o suzbijanju zlorabe opojnih droga, u skladu s Nacionalnom strategijom suzbijanja zlorabe droga. Nositelj je specifičnih aktivnosti usmjerenih na smanjenje potražnje droga te provodi stalno epidemiološko praćenje. Centar za mentalno zdravlje bavi se onim dijelom mentalnog zdravlja, koje je usmjereno na prevenciju, rano otkrivanje i što ranije učinkovito liječenje mentalnih poremećaja. Zaštititi mentalno zdravlje mladih, prevenirati razvoj mentalnih po-

remećaja i inicirati što ranije učinkovito liječenje težih mentalnih poremećaja najbolji je način da se kasnije smanji učestalost i težina pobola.

Znanstveni rad djelatnika i neprocjenjivo iskustvo u praksi javnog zdravstva otvorili su ambulate i laboratorije Zavoda suradnji s obrazovnim institucijama te je 2014. ova ustanova postala Nastavni zavod, čiji rad u tom području koordinira Služba za znanost i nastavu. Nastavna je baza Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Medicinskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, suradna ustanova Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Prirodoslovno-matematičkog i Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta u Zagrebu, Zdravstvenog veleučilišta, Zdravstvenog učilišta i Veleučilišta Velika Gorica.

Od 381 zaposlenog u Zavodu, 25 je doktora znanosti, 21 magistar znanosti te tri magistra struke, no uz obostranu volju za ulaganjem u znanje i napredovanje, bit će ih sve više.

Kontrola kvalitete prehrambenih proizvoda

Novi projekt Zavoda za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar" - *Oznaka kontrolirane kvalitete* predstavlja potvrdu sigurnog i kvalitetnog proizvoda koja se dodjeljuje na temelju sveobuhvatnih nadzora i laboratorijskih analiza. Usluga je prvenstveno namijenjena poslovnim subjektima u prehrambenoj industriji, proizvođačima tradicionalnih i drugih proizvoda te drugim subjektima u poslovanju s hranom, uključujući trgovačke lance koji plasiraju vlastite robne marke.

Realizacija ovog jedinstvenog projekta Zavoda potaknuta je aktualnim potrebama tržišta i praćenjem trendova na međunarodnoj stručnoj sceni, ali i nastojanjima da se potrošačima pruži dodatna sigurnost u konzumaciji prehrambenih proizvoda. Činjenica da u Hrvatskoj do sada nije postojao ovakav nezavisan program kontroliranja sigurnosti i kvalitete proizvoda svakako je značajan čimbenik koji govori u prilog nužnosti pokretanja projekta.

Oznaka kontrolirane kvalitete podrazumijeva sveobuhvatan postupak testiranja i analize proizvoda, odnosno pregled cjelokupne dokumentacije iz nekoliko različitih područja, kao što su kvaliteta procesa proizvodnje i konačnog proiz-

Besplatna aplikacija za alergičare

S obzirom na to da se alergijske bolesti ubrajaju među najrasprostranjenije bolesti današnjice, a uz to predstavljaju i sve značajniji javnozdravstveni problem, Zavod je u suradnji s partnerima razvio inovativnu mobilnu aplikaciju *Alergo Alert*, namijenjenu oboljelima od alergije. Aplikacija omogućuje ažurno praćenje dnevnog stanja alergena u zraku te prognoza za nadolazeće dane.

Alergo Alert besplatno je dostupan svim korisnicima pametnih telefona s iOS i Android operativnim sustavima. Aplikacija je jednostavna za upotrebu te omogućuje visok stupanj personalizacije. Za sada su korisnicima dostupni podaci za područje Zagreba, a planira se postupno proširenje na druge gradove u Hrvatskoj.

Izradom korisničkog računa ili povezivanjem s osobnim Facebook profilom korisnici *Alergo Alerta* dobivat će obavijesti o biljkama čija im pelud uzrokuje najveće zdravstvene probleme. Dostupna je i usluga vođenja osobnog dnevnika, odnosno unošenje i pohranjivanje podataka o tome kako se koji dan osjećaju te njihova usporedba s aktualnom i periodičkom prisutnošću pojedinog alergena. Prikupljeni podaci mogu ukazati na to kako se korisnici aplikacije osjećaju s obzirom na smanjenu ili pojačanu koncentraciju određenog alergena, što će praktičnu primjenu zasigurno naći i prilikom konzultacije s liječnicima. Registrirani će korisnici moći jedni druge upozoravati na prisutnost određenih alergena u zraku, odnosno fotografirati i prijavljivati nadležnim institucijama točne lokacije na kojoj se alergene biljke nalaze, što praktičnu primjenu nalazi i u suzbijanju ambrozije.

Pelud je najsnažniji prirodni aeroalergen i najčešći uzročnik alergijskih bolesti dišnog sustava, osobito u razvijenim zemljama, a ne smijemo zanemariti niti socioekonomske posljedice koje se očituju u povećanju troškova zdravstvene skrbi, gubitku produktivnosti i smanjenju kvalitete svakodnevnog života. Aplikacija *Alergo Alert* razvijena je s ciljem da se oboljelima od alergije olakša svakodnevni život, odnosno omogući ažurno praćenje prisutnosti pojedinih alergena i aktivno te preventivno djelovanje.

Svake godine sve veći broj osoba u svijetu umire ili ima ozbiljne zdravstvene probleme uzrokovane zagađenjem zraka, kao što su primjerice astma, kronične opstruktivne bolesti pluća, ostale respiratorne bolesti, kardiovaskularne bolesti i karcinomi. Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije, 235 milijuna ljudi širom svijeta pati od astme koja može biti izazvana raznim faktorima, a između ostalog i alergenom peludi. Primjerice, alergijski rinitis jedan je od najčešćih kroničnih respiratornih bolesti koja pogađa gotovo 15 posto svjetske populacije.

voda, kontrola sirovina, HACCP, utjecaj proizvodnog procesa na okoliš, rješavanje pritužbi potrošača te testiranje i provjeru zdravstvene ispravnosti i kvalitete sirovina i proizvoda u svim fazama.

Ako su zadovoljeni svi propisani kriteriji te sva provedena testiranja i analize, konačnom proizvodu se dodjeljuje *Oznaka kontrolirane kvalitete*, koja će biti otisnuta na ambalaži gotovog proizvoda.

Prednost implementacije projekta *Oznake kontrolirane kvalitete* doista je višestruka: i prema poslovnim subjektima koji će pristupiti ovom programu kontrole, i prema krajnjim potrošačima kojima *Oznaka* pruža dodatnu sigurnost u zdravstvenu ispravnost i kvalitetu proizvoda. Istovremeno se osnažuje povjerenje u proizvod koji zadovolji sve propisane kriterije i postane nositelj *Oznake*. Cilj je projekta pružanje stručne pomoći

poslovnim subjektima u poslovanju s hranom te zdravstveno sigurnog proizvoda potrošačima, u svrhu prevencije štetnih čimbenika koji mogu biti prisutni u prehrambenim proizvodima i imati negativan utjecaj na zdravlje.

Sve mjere i aktivnosti u zaštiti zdravlja, prevenciji bolesti i poticanju brzog i učinkovitog liječenja za vrlo različite populacijske skupine provode službe Zavoda, u kojima rade vrhunski osposobljeni profesionalci, liječnici specijalisti, psiholozi, pedagozi, defektolozi, socijalni radnici, biolozi, kemičari te nezamjenjive medicinske sestre i tehničari. Svi djelatnici Zavoda svakodnevno svjedoče o velikim potrebama i profesionalno korektnoj, a ljudski toploj komunikaciji s osobama kojima je potrebna pomoć. Jer kao što je rekao filozof Arthur Schopenhauer: Zdravlje nije sve, ali bez zdravlja sve je ništa. ●